

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
CZWARTA SEKCJA

SPRAWA W. M. przeciwko POLSCE

SKARGA nr 39505/98

WYROK* – 14 stycznia 2003 r.

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba złożona z następujących sędziów:

Sir N. BRATZA, *przewodniczący*,

Pan M. PELLONPÄÄ,

Pan A. PASTOR RIDRUEJO,

Pani V. STRÁŽNICKÁ,

Pan M. FISCHBACH,

Pan S. PAVLOVSKI,

Pan L. GARLICKI, *sędziowie*,

oraz Pani F. ELEN-PASSOS, *zastępca kanclerza Sekcji*,

Obradując na posiedzeniu niejawnym w dniu 10 grudnia 2002 r.,

Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 39505/98), wniesionej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Europejskiej Komisji Praw Człowieka („Komisja”) na podstawie dawnego art. 25 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego, W.M. („skarżący”), w dniu 27 sierpnia 1997 r.

2. Rząd polski („Rząd”) był reprezentowany przez swojego Pełnomocnika pana Krzysztofa Drzewickiego z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

* Wyrok stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez art. 44 ust. 2 Konwencji. Tekst wyroku może podlegać korekcie edytorskiej, przed jego opublikowaniem w ostatecznej wersji.

Skarżący nie był reprezentowany przed Trybunałem. Przewodniczący Izby uwzględnił wniosek skarżącego o nie ujawnianie jego nazwiska (art. 47 ust. 3 Regulaminu Trybunału).

3. Skarżący zarzucił, że jego prawo do „rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie” zostało naruszone.

4. Skarga została przekazana do Trybunału w dniu 1 listopada 1998 r., wraz z wejściem w życie Protokołu nr 11 do Konwencji (art. 5 ust. 2 Protokołu nr 11).

5. Skarga została przydzielona Czwartej Sekcji Trybunału (art. 52 ust. 1 Regulaminu Trybunału). W ramach tej Sekcji utworzona została Izba, która rozpoznawała sprawę (art. 27 ust. 1 Konwencji), jak stanowi art. 26 ust. 1 Regulaminu Trybunału.

6. Na mocy decyzji z dnia 23 października 2001 r. Trybunał uznał skargę za dopuszczalną.

7. Dnia 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład swoich Sekcji (art. 25 ust. 1 Regulaminu). Sprawa ta została przydzielona nowo utworzonej Czwartej Sekcji.

FAKTY

8. Skarżący urodził się w 1950 r. i zamieszkuje w Warszawie, w Polsce.

9. Dnia 18 maja 1992 r. skarżący złożył do Sądu Rejonowego w Warszawie pozew, w którym domagał się eksmisji lokatora z mieszkania znajdującego się w należącym do niego domu. Dodatkowo skarżący zażądał, aby najemca zapłacił zaległy czynsz oraz został eksmitowany również z piwnicy w budynku.

10. Po przeprowadzeniu dwóch rozpraw w dniach 9 października 1992 r. i 5 lutego 1993 r. Sąd Rejonowy, w dniu 11 lutego 1993 r., wydał wyrok. Sąd rozstrzygnął, że najemca powinien zapłacić zaległy czynsz i zostać eksmitowany z piwnicy, oddalił jednak powództwo o eksmisję z mieszkania.

11. Skarżący i pozwany zaskarżyli ten wyrok. Rozprawa wyznaczona na dzień 19 października 1993 r. została odroczone z powodu choroby sędziego sprawozdawcy.

12. Dnia 26 listopada 1993 r. Sąd Wojewódzki wydał wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

13. Od dnia 26 listopada 1993 r. do 27 listopada 1995 r. nie odbyła się żadna rozprawa. Od dnia 27 listopada 1995 r. do 3 czerwca 1998 r. Sąd Rejonowy w Warszawie wyznaczył osiemnaście rozpraw, z których dwie zostały odroczone.

14. Odpowiednio w dniach 3 i 17 czerwca 1998 r. sąd odraczał wydanie wyroku. Dnia 1 lipca 1998 r. sąd postanowił ponownie otworzyć postępowanie w sprawie i zarządził opinię biegłego.

15. Dnia 6 lipca 1998 r. sąd oddalił zażalenie skarżącego na postanowienie z dnia 17 czerwca 1998 r.

16. Dnia 25 stycznia 1999 r. doręczono skarżącemu wezwanie na rozprawę, jednak, ponieważ miała ona mieć miejsce dnia 29 stycznia 1999 r., skarżący wystąpił o zmianę terminu.

17. Dnia 23 czerwca 1999 r. sąd odroczył wydanie wyroku do dnia 7 lipca 1999 r. Dnia 2 sierpnia 1999 r. sąd wydał wyrok częściowy. Nakazał eksmisję pozwanego z piwnicy i oddalił roszczenie dotyczące eksmisji z mieszkania.

18. Odpowiednio w dniach 23 i 26 listopada 1999 r. skarżący i pozwany wnieśli apelacje.

19. Dnia 21 czerwca 2000 r. skarżący poinformował Sąd Rejonowy, że pozwany zmarł. Wystąpił także, aby wdowa po pozwanym przystąpiła do postępowania w charakterze pozwanej.

20. Dnia 20 października 2000 r. Sąd Okręgowy przeprowadził rozprawę. Nie stawiała się żadna ze stron. Sąd zawiesił postępowanie z powodu śmierci pozwanego.

21. Dnia 3 listopada 2000 r. Sąd Okręgowy nakazał skarżącemu przedłożyć informacje na temat wszystkich następców prawnych zmarłego pozwanego. Dnia 14 listopada 2000 r. skarżący przedłożył żądane informacje.

22. Dnia 5 grudnia 2000 r. Sąd Okręgowy przeprowadził rozprawę i podjął postępowanie. Na wniosek wdowy po pozwanym sąd odroczył rozprawę do dnia 28 grudnia 2000 r.

23. Dnia 28 grudnia 2000 r. Sąd Wojewódzki przeprowadził rozprawę i uchylił zaskarżony wyrok częściowy Sądu Rejonowego. Sąd umorzył postępowanie w sprawie eksmisji pozwanego, ze względu na jego śmierć. Sąd uznał także, że postępowanie w sprawie roszczenia skarżącego o zaległy czynsz mogło być kontynuowane z udziałem spadkobierców pozwanego.

24. Postanowienie Sądu Okręgowego zostało doręczone skarżącemu w dniu 12 marca 2001 r.

25. Dnia 19 marca 2001 r. skarżący wystąpił do Sądu Rejonowego o podjęcie postępowania.

26. Wydaje się, że postępowanie przed Sądem Rejonowym w sprawie roszczenia skarżącego o zaległy czynsz nadal się toczy.

PRAWO

II. DOMNIEMANE NARUSZENIE ART. 6 UST. 1 KONWENCJI

27. Skarżący zarzucił, że długość postępowania w jego sprawie przekroczyła rozsądny termin, w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji, który w stosownej części brzmi:

„Każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd ... przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym...”.

28. Rząd sprzeciwił się takiej opinii.

A. Okres podlegający rozpatrzeniu

29. Trybunał zauważył, że postępowanie rozpoczęło się dnia 18 maja 1992 r., kiedy skarżący wniósł swoje roszczenie do Sądu Rejonowego w Warszawie. Jednakże, okres podlegający rozpatrzeniu nie rozpoczął się w tym dniu, ale w dniu 1 maja 1993 r., kiedy weszła w życie deklaracja, na mocy której Polska uznała prawo do skargi indywidualnej na gruncie dawnego art. 25 Konwencji. Postępowanie najwyraźniej nadal się toczy przed Sądem Rejonowym w Warszawie. Całkowita długość postępowania w sprawie skarżącego w dniu przyjęcia tego wyrok wynosi w związku z tym 10 lat , 6 miesięcy i 23 dni, z których okres 9 lat, 7 miesięcy, 9 dni podlega kompetencji Trybunału *ratione temporis*.

30. W celu oceny rozsądnego charakteru długości przedmiotowego czasu, Trybunał weźmie pod uwagę stadium, jakie osiągnęło postępowanie w dniu 1 maja 1993 r. (patrz między innymi, *Humen przeciwko Polsce* [GC], nr 26614/95, §§ 58-59, z dnia 15 października 1999 r., niepublikowany).

B. Rozsądna długość postępowania

31. Trybunał przypomina, że rozsądny charakter długości postępowania musi być oceniany w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności takich, jak: skomplikowany charakter sprawy, postępowanie skarżącego i właściwych władz oraz waga dla skarżącego tego co było przedmiotem powództwa (patrz na przykład *Humen przeciwko Polsce* cytowany powyżej, § 60; i *Frydlender przeciwko Francji* [GC], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

1. Skomplikowany charakter sprawy

32. Rząd przyznał, że sprawa była skomplikowana, ponieważ wymagała opinii biegłego dla wyliczenia sumy zaległego czynszu. Ponadto Rząd

twierdził, że postępowanie pociągało za sobą pewien stopień skomplikowania przy uwzględnieniu, że sąd musiał odnosić się do przepisów prawa lokalowego, które w omawianym okresie już nie obowiązywało.

33. Skarżący nie zgadzał się z Rządem przekonując, że sprawa nie była skomplikowana.

34. Trybunał zauważył, że Rząd argumentował, iż skomplikowany charakter sprawy wynikał w części z faktu, że sądy napotykały trudności w gromadzeniu dowodów z uwagi na upływ czasu od momentu zaistnienia kwestionowanych przez strony faktów. Ten argument próbuje uzasadnić długość postępowania i jako taki nie przekonuje Trybunału. Trybunał uważa ponadto, że także pozostałe przyczyny powołane przez Rząd na poparcie jego twierdzenia, że sprawa była skomplikowana nie mogą uzasadnić długości postępowania (patrz *Malinowska przeciwko Polsce*, nr 35843/97, § 88, z dnia 14 grudnia 2000 r. niepublikowany).

2. Postępowanie skarżącego

35. Rząd utrzymywał, że skarżący przyczynił się do przedłużenia procedury, ponieważ jego postępowanie nie do końca odpowiadało staranności, jaką musi wykazać powód w postępowaniu cywilnym. Rząd twierdził, że od 26 listopada 1993 r. do 27 listopada 1995 r., kiedy nie odbyła się żadna rozprawa, skarżący nie wykazał żadnej aktywności w celu przyspieszenia postępowania.

36. Skarżący twierdził, że nie przyczynił się do przewlekłości postępowania.

37. Trybunał uważa, że skarżący nie ponosi odpowiedzialności za długość postępowania.

3. Postępowanie władz sądowych oraz waga dla skarżącego tego co było przedmiotem sprawy

38. Rząd uważał, że właściwe sądy prowadząc sprawę skarżącego działały z należytą starannością. Jednakże Rząd przyznał, że zaistniało opóźnienie w postępowaniu od dnia 26 listopada 1993 r. do 27 listopada 1995 r., kiedy nie odbyła się żadna rozprawa. Rząd utrzymywał, że opóźnienie to było spowodowane wzrostem liczby spraw, któremu nie towarzyszył wzrost liczby sędziów oraz reforma polskiego systemu sądowniczego w latach 1989 do 1994. Rząd twierdził, że mając na uwadze brak obowiązku po stronie władz krajowych działania ze szczególną starannością, długość postępowania była rozsądna.

39. Skarżący oświadczył, że sądy nie rozpatrywały jego sprawy z należytą starannością. Wskazał w związku z tym dwuletnie opóźnienie w postępowaniu przed Sądem Rejonowym, to jest od dnia 26 listopada 1993 r.

do 27 listopada 1995 r. oraz opóźnienie pomiędzy dniem 23 czerwca 1999 r., kiedy Sąd Rejonowy zamknął rozpatrywanie sprawy i dniem 20 października 2000 r., kiedy Sąd Okręgowy przeprowadził pierwszą rozprawę. Ponadto skarżący zarzucił, że data wydania wyroku częściowego była kilkakrotnie odraczana.

40. Trybunał odnotowuje, że powództwo cywilne wytoczone przez skarżącego w dniu 18 maja 1992 r. nadal nie zostało rozstrzygnięte ostatecznym wyrokiem (patrz pkt. 8 i 26 powyżej). Trybunał zauważa, że miały miejsce okresy bezczynności, które należy przypisać władzom. Pierwszy z nich trwał od dnia 26 listopada 1993 r. do 27 listopada 1995 r. (patrz pkt 13 powyżej). Drugi okres bezczynności trwał od dnia 6 lipca 1998 r. do 25 stycznia 1999 r. (patrz pkt. 15 i 16 powyżej). Trzeci, ostatni trwał od dnia 26 listopada 1999 r. do 20 października 2000 r., kiedy Sąd Okręgowy przeprowadził rozprawę (patrz pkt. 18-20 powyżej). Trybunał uważa, że uwagi Rządu nie tłumaczą tych opóźnień.

41. Ponadto Trybunał przypomina, że art. 6 ust. 1 nakłada na Państwa Strony obowiązek zorganizowania systemu sądowego w taki sposób, aby sądy mogły spełnić każdy jego wymóg, włączając zobowiązanie rozstrzygania spraw w rozsądnym terminie (patrz między innymi, *Duclos przeciwko Francji*, wyrok z dnia 17 grudnia 1996 r., *Reports* 1996-VI, s. 2180-2181, § 55 *in fine*). Dlatego też opóźnienia w postępowaniu muszą być przypisane głównie władzom krajowym.

42. Mając na względzie okoliczności sprawy i biorąc pod uwagę całkowitą długość trwania postępowania, Trybunał uznaje, że wymóg „rozsądnego terminu”, ustanowiony w art. 6 § 1 Konwencji, nie został spełniony w przedmiotowej sprawie. Miało zatem miejsce naruszenie tego przepisu.

II. ZASTOSOWANIE ART. 41 KONWENCJI

43. Art. 41 Konwencji stanowi:

„Jeżeli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeżeli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda materialna

44. Skarżący domagał się odszkodowania za szkodę materialną w celu zrekompensowania straty finansowej, jakiej doznał z powodu nierozsądnej długości postępowania. Wyjaśnił, że w rezultacie przewlekłego postępowania sądowego został pozbawiony zaległego czynszu.

45. Rząd twierdził, że nie było związku przyczynowego pomiędzy rzekomym naruszeniem Konwencji i roszczeniami materialnymi skarżącego. Ponadto, Rząd zarzucił, że skarżący nie wykorzystał krajowych środków odwoławczych w związku z jego roszczeniem o rzekomo zaległy czynsz.

46. Trybunał odnotowuje, że w swoim roszczeniu przedłożonym z tytułu szkody materialnej skarżący wystąpił o zasądzenie kwoty, której dochodzi w krajowym postępowaniu cywilnym. Jednakże nie do Trybunału należy decydowanie w jego sprawie zawisłej przed sądami krajowymi. Stosownie do tego Trybunał oddala roszczenie.

B. Szkoda niematerialna

47. Skarżący zażądał całkowitej sumy 50 000 dolarów amerykańskich, jako odszkodowania za szkodę niematerialną, taką jak stres i frustracja wynikające z nadmiernie przewlekłego postępowania.

48. Rząd uważał, że kwota żądana przez skarżącego była wygórowana. Rząd wystąpił do Trybunału o rozstrzygnięcie, że samo uznanie naruszenia będzie stanowiło wystarczające zadośćuczynienie. Alternatywnie, wystąpił do Trybunału o zasądzenie zadośćuczynienia w oparciu o orzecznictwo w podobnych sprawach oraz mając na względzie krajowe warunki ekonomiczne.

49. Trybunał przyznaje, że skarżący z pewnością doznał szkody niematerialnej, takiej jak stres i frustracja wynikające z nadmiernie przewlekłego postępowania w jego sprawie, która nie jest wystarczająco zrekompensowana samym uznaniem naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji. W okolicznościach przedmiotowej sprawy i orzekając na zasadzie słuszności Trybunał zasądza skarżącemu 5000 euro z tego tytułu.

C. Koszty i wydatki

50. Skarżący, który nie był reprezentowany przed Trybunałem, zażądał zwrotu kosztów i wydatków poniesionych przy przygotowaniu jego sprawy. Wysokość kwoty do zasądzenia pozostawił ocenie Trybunału.

51. Rząd nie przedstawił żadnych argumentów dotyczących tego roszczenia.

52. Stosownie do ustalonego orzecznictwa Trybunału, dokonanie zasądzenia w związku z kosztami i wydatkami może być uczynione tylko w takim zakresie, w jakim koszty i wydatki zostały faktycznie i niezbędnie poniesione oraz są rozsądne co do wysokości. Trybunał odnotowuje w związku z tym, że skarżący nie przedłożył żadnych specyfikacji dochodzonych przez niego kosztów. Dlatego też jego roszczenie musi być odrzucone (patrz *mutatis mutandis*, *Belziuk przeciwko Polsce*, wyrok z 25 marca 1998 r., *Reports* 1998-II, s. 573, § 49 ; i *Podbielski przeciwko Polsce* wyrok z dnia 30 października 1998 r., *Reports* 1998-VIII, s. 3399, § 52).

D. Odsetki karne

53. Trybunał uważa, że odsetki karne powinny być oparte na minimalnej stawce kredytowej Europejskiego Banku Centralnego, powiększonej o trzy punkty procentowe (patrz *Christine Goodwin przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [GC], nr 28957/97, §124, zostanie opublikowany w ECHR 2002).

Z tych przyczyn Trybunał jednogłośnie

1. UZNAJE, że nastąpiło naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji;

2. UZNAJE że:

a) pozwane Państwo wypłaci skarżącemu w terminie trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się ostateczny zgodnie z art. 44 ust. 2 Konwencji, 5000 EUR (pięć tysięcy euro) przeliczone na walutę narodową pozwanego Państwa, wg stawki obowiązującej w dniu rozstrzygnięcia, jako odszkodowanie za szkody niematerialne;

b) od upływu wyżej wymienionego terminu trzech miesięcy do dnia wypłaty wymagalne są od powyższej kwoty odsetki, w stawce równej minimalnej stawce kredytowej Europejskiego Banku Centralnego w okresie karnym, powiększone o trzy punkty procentowe;

3. ODRZUCA pozostałą część roszczenia skarżącego o odszkodowanie.

Sporządzono w języku angielskim i ogłoszono na piśmie dnia 14 stycznia 2003 r., stosując art. 77 ust. 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Françoise ELEN-PASSOS
Zastępca Kanclerza Sekcji

Nicolas BRATZA
Przewodniczący